

по собі є психологічно напруженим та емоційно насиченим етапом соціалізації, що аж ніяк не сприяє прискореному формуванню професійної майстерності.

Зауважимо, що непоодинокими є випадки, коли молоді фахівці змушені самостійно оволодівати професією слідчого, оскільки досвідчені фахівці занадто завантажені роботою, не мають бажання вчити менш досвідчених, що у підсумку разом з об'єктивними чинниками (наприклад, чіткими строками кримінального провадження) призводять до певних прорахунків щодо обсягу та повноти формулювання питань перед експертним дослідженням. Спостерігається також значна плинність слідчих кадрів, що, на наш погляд, не сприяє більш якісному напрацюванню професійно значущих знань та умінь у межах практики призначення судово-психологічних експертиз. Натомість професіографічні показники фахівця сприятимуть у визначенні необхідності призначення судово-психологічної експертизи в кожному конкретному випадку досудового розслідування кримінальних правопорушень.

Таким чином, необхідність призначення відповідної судово-психологічної експертизи в кожному конкретному випадку досудового розслідування кримінальних правопорушень зумовлює необхідність вміння слідчого розумітися в психологічних особливостях конкретних осіб, вміти тлумачити їх поведінкові прояви. Використання судово-психологічної експертизи як однієї з форм використання спеціальних психологічних знань на всіх етапах розслідування кримінального правопорушення необхідно для правильної його кваліфікації, висунення та перевірки обґрунтованих слідчих версій, підвищення ефективності тактики проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, а також встановлення конкретних причин та умов, що сприяють вчиненню злочину, й індивідуалізації покарання.

Подкопась Є.С.,

ад'юнкт кафедри юридичної психології НАВС

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВИХ ЯКОСТЕЙ У КЕРІВНИКІВ ПІДРОЗДІЛІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Специфічність поставлених перед підрозділами досудового розслідування завдань, процес реформування та збільшення навантаження на керівників підрозділів досудового розслідування визначають науковий інтерес до даної категорії керівників.

Формування сучасної генерації керівного складу підрозділів досудового розслідування ОВС, спрямоване на активізацію управлінського потенціалу особистості, розвиток керівника-професіонала.

Досягнення зазначеної мети передбачає:

- здійснення якісного добору керівників підрозділів досудового розслідування ОВС з оптимальним набором професійно важливих моральних, ділових і індивідуально-психологічних якостей;

- розвиток професійно важливих якостей, в процесі професійного навчання та підготовки, до найвищого рівня ділового потенціалу – професіоналізму.

Беручи до уваги групи повноважень керівника підрозділу досудового розслідування ОВС, на основі аналізу особливостей управлінської та слідчої діяльності в ОВС України та узагальнення поглядів науковців щодо професійно важливих якостей необхідних слідчому та керівнику в органах внутрішніх справ, нами було окреслено структуру професійно важливих якостей керівника органу досудового розслідування ОВС України, яка містить найстійкіші характеристики особистості, що впливають на ефективність діяльності керівника.

З метою вивчення визначальних умов та чинників професійної діяльності, професійно-кваліфікаційних вимог до працівників конкретного фахового напрямку та експертної оцінки професійно важливих якостей керівників підрозділів досудового розслідування нами було розроблено анкету.

В результаті були визначені професійно важливі якості, які безпосередньо впливають на якість та ефективність професійної діяльності керівників підрозділів досудового розслідування ОВС України. Вісім якостей із зазначеного переліку піддослідні визначили, як визначальні у їх діяльності, зокрема: управлінська компетентність, висока фахова та загальна освіченість, авторитетність, особиста дисципліна, педагогічна компетентність, уміння приймати рішення та контролювати їх виконання, уміння встановлювати і підтримувати психологічний контакт, здатність формувати згуртовану команду.

Якості, які забезпечують ефективність процесуальної складової в діяльності даної категорії керівників, такі як: високий рівень правової свідомості, загально права компетентність розвинене мислення, здатність до швидкого здійснення аналізу, синтезу, порівняння тощо – отримали найменшу кількість балів. На нашу думку, це можна пояснити тим, що частіше за все керівниками підрозділів досудового розслідування призначають працівників з цього ж підрозділу. Тобто, для виконання процесуальної складової діяльності вони мають достатньо знань та практичного досвіду роботи. А от проблемність здійснення саме

управлінської складової своєї діяльності, актуалізує значущість рівня психологічної готовності до управлінської діяльності та розвитку професійно важливих якостей.

Звідси висновок, що в процесі відбору та підготовки керівників підрозділів досудового розслідування необхідно першочергову увагу звернути на їх управлінський потенціал – наявність необхідних професійно важливих якостей та їх розвиток.

Порохня В.В.,

ад'юнкт кафедри юридичної психології НАВС

АНАЛІЗ ДЕТЕРМІНАНТ ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ

Злочинність неповнолітніх – це багатогранний феномен, який в останній час потребує величезної уваги дослідників. Соціальна дезорганізація, що характерна для нашого суспільства, у цілому зачіпає підлітків сильніше, ніж дорослих. Низка деструктивних соціальних процесів позначилася на процесі соціалізації неповнолітніх, на формуванні їх особистості, на рості злочинності серед цієї вікової категорії.

Сучасному стану злочинності неповнолітніх притаманні такі кримінально-правові та кримінологічні особливості як організованість, груповий характер, жорстокість і зухвалість при вчиненні злочинів, участь у складі груп дорослих злочинців, рецидивів тощо. Тривожні тенденції спостерігаються стосовно особи злочинця неповнолітнього. Серед них значна кількість зловживає спиртними напоями, наркотиками, не навчається і не працює, не має позитивного дозвілля, тобто фактично перебуває поза соціальним контролем, що, безумовно, сприяє легкому переходу підлітка на злочинний шлях.

Загалом виокремлюють такі чинники злочинності неповнолітніх: негативний вплив сім'ї; недоліки у шкільному вихованні; незайнятість суспільно корисною працею; негативний вплив мікросередовища; недоліки у діяльності правоохоронних органів з профілактики злочинів неповнолітніх.

Існує декілька підходів до класифікацій детермінант злочинності за різними критеріями: за соціальною природою, за масштабом, за територіальною поширеністю. Але на жаль, жодна з них не дає змогу систематизувати детермінанти злочинної поведінки неповнолітніх.

На сьогоднішній день у суспільстві відбувається багато процесів, які впливають на зростання злочинності. Потребують теоретичного і практичного розроблення причини і умови злочинності неповнолітніх,